

FIIA 6/2011

COMMENT

Teemu Sinkkonen
Tutkija
Ulkopoliittinen instituutti

Zapateron viimeinen taisto > Espanjan paikallisvaaleissa kampanjoidaan valtakunnallisilla teemoilla

Espanjassa sekä sosialistipuolue (PSOE) että konservatiivinen kansanpuolue (PP) valmistautuvat toukokuun 22. päivän paikallisvaaleihin henkeään pidätellen. Vaalitaistoa pidetään ensi vuonna pidettävien parlamenttivaalien alkueränä. Paikallisvaalien voittaja saa merkittävän henkisen yliotteen tulevaa kampanjointia varten.

Vaikka kyseessä ovat vain paikallisvaalit ja vaikkei niitä järjestetä kaikilla Espanjan itsehallintoalueilla, tärkeimmät äänestyspäätökseen vaikuttavat tekijät liittyvät keskuhallintoon. Taloudellinen taantuma on koetellut Espanjaa kovin kourin: työttömyysaste on noussut yli 20 prosenttiin ja pankkisektori on romahtamisasteessa. Kuluven vuoden ensimmäisellä neljänneksellä tapahtui pieni käänne parempaan, mutta viimeisimmät talousennusteet eivät herätä suuria toiveita. OECD:n tilastojen mukaan Espanjan talous on kääntynyt uudestaan lievään laskuun, ja Eurooppaa laajemminkin vaivaavasta finanssikriisistä johtuen on epätodennäköistä, että tilanne paranisi lähitulevaisuudessa.

Taloudellisten ongelmien vuoksi molemmat pääpuolueet ovat olleet kampanjoinnin aikana yllättävän vaitonaisia omista ohjelmistaan. Sosialistipuolue on jo suunnannut katseensa ensi vuoden vaaleihin. Istuvan sosialistihallituksen suosio on vajonut niin alas, että eräät puolueen ehdokkaat pitävät pääministeri José Luis Rodríguez Zapateroa taakkana ja vaatineet häntä eroamaan puolueen johdosta. Zapatero kertoikin huhtikuun alussa väistyvänsä ennen vuoden 2012 parlamenttivaaleja.

Konservatiivit puolestaan ovat keskittyneet syyttämään sosialis-

teja synkästä taloustilanteesta. He ovat kuitenkin varoneet sanomasta ääneen sitä, että myös he joutuisivat valtaan päästessään tekemään hyvin hankalia ja epäsuosittuja julkisten menojen leikkauksia.

Eräs vaaliväittelyissä tunteita kuumentanut aihe on Baskimaalla vaaleihin osallistuva Bildu-vaaliliitto, joka on onnistunut kääntämään keskustelun pois paikallisista teemoista. Bilduun kuuluu kirjava joukko vasemmistolaisia baskiseparatisteja. Monet pitävät sitä kielletyn Batasuna-puolueen perillisenä; Batasuna oli terroristijärjestö Etan poliittinen siipi.

Saadakseen hyväksynnän Bildun osallistumiselle vaaleihin maltilliset separatistit painostivat viime syksynä Etan julistamaan aselevon. Sosiaalinen paine Etan perinteisessä kannattajakunnassa sekä tehostettu poliisitoiminta väkivaltaisista aktivisteja kohtaan ovat johtaneet siihen, että Baskimaalla ollaan lähempänä terroritoiminnan loppumista kuin koskaan aikaisemmin.

Bildu-vaaliliitto tuskin saa Baskimaalla merkittävää kannatusta, mutta se on onnistunut luomaan eripuraa kahden pääpuolueen välille. PSOE ja PP ovat erimielisiä jyrkän linjan separatistien päästämistä mukaan vaaleihin. Perustuslaillinen tuomioistuin on kyllä antanut Bildulle luvan ehdokaslistojen asettamiseen, mutta

kansanpuolue katsoo tämän merkitsevän, että ”terroristit päästetään valtiollisiin instituutioihin”. Kansanpuolueen mukaan tämä on sietämättömä demokratian kannalta ja lisäksi loukkaavaa niitä tuhansia ihmisiä kohtaan, jotka ovat joutuneet Etan puoli vuosisataa jatkuneiden terroritoimien uhreiksi.

Socialistipuolue taas katsoo, että kysymys Bildun osallistumisesta kuuluu oikeusjärjestelmän eikä poliitikkojen ratkaistavaksi. Samalla sosialistit ovat muistuttaneet, että heidän valtakaudellaan on päästy lähemmäs Etan toiminnan lopettamista kuin kansanpuolueen ollessa vallassa.

Näistä erimielisyyksistä riippumatta Espanjan keskusvallan olisi kyettävä tarjoamaan kovan linjan baskiseparatisteille sovinnaisempi poliittisen vaikuttamisen väylä. Näin voitaisiin taata paikallishallinnon legitimitetti monissa Baskimaan pikkukylissä ja heikentää terrorismin houkutusta.

Kaiken kaikkiaan paikallisvaalien asetelma näyttäisi suosivan vahvasti konservatiivista kansanpuoluetta. Syy heikosta taloustilanteesta lankeaa sosialistien niskaan, ja kansanpuolueen kova linja terrorismia kohtaan saa kannatusta äänestäjiltä etenkin Baskimaan ulkopuolella. Vaikka paikallisvaalien tulos on ensi

Käyntiosoite
Ulkopoliittinen instituutti
Kruunuvuorenkatu 4 00160 Helsinki
Postiosoite
Ulkopoliittinen instituutti
PL 400 00161 Helsinki
Puhelin
+358 (0)9 432 7000
Fax
+358 (0)9 432 7799

www.fiia.fi

Ulkopoliittinen instituutti on eduskunnan yhteydessä toimiva, riippumaton tutkimuslaitos. Instituutti tuottaa korkeatasoista tutkimusta, joka tukee poliittista päätöksentekoa ja avointa keskustelua niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.

Instituutin julkaisut käyvät läpi sisäisen editointiprosessin, mutta julkaistavat näkemykset ovat kirjoittajien omia.

vuoden parlamenttivaaleja ajatellen symbolinen, kansanpuolueen voitto voi merkitä isoa askelta kohti hallitusvastuuta. Tämä merkitsisi jatkoa yleiseurooppalaiselle konservatiivipuolueiden menestykselle.

Espanjan ulkopoliitikassa kansanpuolueen nousu hallitusvastuuseen johtaisi luultavasti Yhdysvaltain-suhteiden elvyttämiseen sekä aktiivisemmän roolin hakemiseen kansainvälisessä politiikassa. Sisäpoliittisesti vallanvaihdon seurauksena olisi luultavasti talouden vähittäinen kääntymisen noususuuntaan, mutta toisaalta sosiaaliset ja alueelliset ristiriidat kärjistyisivät.

Kansanpuolue on perinteisesti suosinut vahvaa keskushallintoa itsehallintoalueiden kustannuksella, ja kun Espanjan eri alueiden välillä on jo suuria taloudellisia eroja, tällainen politiikka voi jakaa maata aiempaa jyrkemmin. Baskimaalla tämä voisi pahimmillaan johtaa jonkinlaiseen Etan uuteen tulemiseen. Vaikeaa työttömyysongelmaa ei myöskään ratkaista käden käänteessä, ja uhkana on sosioekonomisten erojen repeäminen ammottavaksi kuiluksi.

Jää nähtäväksi, tapahtuuko Espanjassa ensi vuonna vallanvaihdos. Paljon on kiinni siitä, kuka seuraa Zapateroa PSOE:n johdossa, sekä siitä, pystyykö seuraaja saamaan sosia-

listien kannattajat liikkeelle vaaleissa. Alhainen äänestysaktiivisuus on aina merkinnyt menestystä PP:lle, jonka tukijat ovat uskollisempia puolueelle kuin PSOE:n kannattajat. Suuri merkitys on myös sillä, mihin suuntaan Euroopan talous vuoden aikana kehittyy. Myönteinen käänne helpottaisi olennaisesti sosialistipuolueen ahdinkoa.